

Dominik Katarzyński*

SYLWETKA IMIGRANTA W POLSCE W LATACH 2010-2022

1. Wprowadzenie

Kwestia imigracji ludności w struktury państw, jest zjawiskiem znanym już praktycznie od czasów starożytności oraz występowała w każdym momencie historii cywilizacji. Jednakże przyczyny wywołujące fale imigracji na przestrzeni wieków przyjmowały różnorodne formy, od chęci poprawy jakości życia, do imigracji wymuszonej wystąpieniem sytuacji kryzysowych na danym obszarze^{1,2}. Aktualnie w Polsce odnotowuje się falę imigracji nie spotykaną od zakończenia II wojny światowej, jest ona skutkiem nadzwyczajnej sytuacji kryzysowej w Ukrainie, którą spowodowała agresja zbrojna Federacji Rosyjskiej w dniu 24 lutego 2022 r. W wyniku wojny w Ukrainie, szacuje się, że w przeciągu kilku miesięcy granicę z Polską przekroczyło co najmniej 3 mln osób, ponadto jak podaje ONZ, kolejne 3 mln przekroczyło granice z innymi państwami sąsiednimi³. Skala kryzysu, w efekcie wielkość fali imigracji, z Ukrainy stanowią poważne wyzwanie nie tylko dla gospodarki, czy rynku pracy, ale również stabilności systemów funkcjonujących w państwie Polskim, w tym systemu ubezpieczeń społecznych, czy bezpieczeństwa publicznego. Warto również zauważyć, że większość uchodźców wojennych z Ukrainy to młodzi ludzie stanowiący potencjalną szansę dla polskiej demografii i starzejącego społeczeństwa. W związku z trudnościami w oszacowaniu dokładnej ilości uchodźców oraz niepewności, jaka z nich część zostanie w Polsce po zakończeniu konfliktu, najbliższa przyszłość gospodarza, ale również sytuacja na rynku pracy jest bardzo trudna do przewidzenia.

---

* mgr Dominik Katarzyński, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska, <https://orcid.org/0000-0001-6036-4066>

¹ S. Sassen-Koob, *Labor Migrations and the New International Division of Labor*, SUNY series in the Anthropology of Work, 1984, s. 75.

² J. Arango, *Explaining migration: A critical view*, International Social Science Journal, Volume 52, Issue 165, 2000, s. 283-296.

³ Biuro Komisarza ds. Uchodźców ONZ, <https://www.unhcr.org/pl/> (27.05.2022).

W ostatnich latach, a dokładniej 2010-2022, liczba imigrantów przybywających do Polski w poszukiwaniu lepszych warunków życia, znacząco wzrosła⁴, co miało wpływ na krajowy rynek pracy⁵. Z powodu wzrostu liczby obcokrajowców, mieszkających w Polsce, zagadnienie struktury migrantów jest niezwykle istotne z punktu widzenia rynku pracy, systemu podatkowego, czy ubezpieczeń społecznych.

Mając na uwadze znaczenie zjawiska migracji dla struktur gospodarczych, celem badań prezentowanych w niniejszej pracy uczyniono określenie sylwetki przeciętnego imigranta w Polsce i jego wpływ na gospodarkę i krajowy rynek pracy. Przeprowadzone badania oparto na danych statystycznych, zebranych przez instytucje o charakterze publicznym, mających pomóc w znalezieniu odpowiedzi na szczegółowe pytania badawcze:

- Jak prezentuje się sylwetka przeciętnego imigranta w Polsce w latach 2010-2022?
- Jakie województwa są najczęściej wybierane przez imigrantów jako nowe miejsca zamieszkania i podjęcia pracy?
- Jaka jest zależność pomiędzy napływem imigrantów do Polski, a wzrostem gospodarczym w latach 2010-2022?
- Jaki jest udział imigrantów w zasobach pracy w Polsce w latach 2010-2022?

2. Imigracja i rynek pracy

Pojęcie imigracji jest stosunkowo szeroko opisane w literaturze naukowej, jedna z definicji stanowi, że jest to przemieszczenie ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) połączone z przekroczeniem granicy administracyjnej podstawowej jednostki terytorialnej⁶.

Ponadto jeżeli pod uwagę zostanie wzięty cel dla którego odbywa się imigracja osoby, można wyróżnić między innymi imigrację zarobkową⁷. Imigrację zarobkową definiuje się jako przemieszczenie ludzi w międzynarodowej prze-

---

⁴ Departament Statystyki i Prognoz Aktuarialnych ZUS, *Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych*, Warszawa 2019, s. 8.

⁵ D. Kaivan, *Networks in the modern economy: Mexican migrants in the U. S. Labor market*, Quarterly Journal of Economics, Volume 118, Issue 2, 2003, s. 549-599.

⁶ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/sloownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/845,pojecie.html>, dostęp: (27.05.2022).

⁷ A. Edo, *The impact of immigration on the labor market*, Journal of Economic Surveys, 33(3), 2019, s. 922-948.

strzeni terytorialnej w celu poszukiwania pracy bez zmiany stałego miejsca pobytu⁸. Z kolei inna definicja pojęcia „imigracja zarobkowa”, wiąże z nią konieczność podjęcia w miejscu docelowym imigracji, pracy zarobkowej lub wykonywaniem innych zajęć zarobkowych przez imigranta⁹.

Z faktu znaczenia definicji dotyczących imigracji zarobkowych, można wywnioskować, że przemieszczanie pomiędzy granicami administracyjnymi państw w celu poszukiwania pracy, czy nowych możliwości zarobkowych przez ludność, jest silnie powiązane z rynkiem pracy oraz sytuacją przybyłych cudzoziemców na tym właśnie rynku. Stąd warto przytoczyć definicje rynku pracy, który podobnie jak imigracje, także jest szeroko opisany w literaturze. Według encyklopedii PWN, rynek pracy to ogół form i procesów zatrudniania pracowników przez pracodawców, a także ogół instytucji, uwarunkowań oraz czynników negocjacji warunków zatrudnienia, pracy i płac; ekonomiczny, społeczny i polityczny obszar, na którym rozgrywają się wszelkie procesy z zakresu szeroko rozumianego zatrudnienia i bezrobocia¹⁰. Jak można wywnioskować z powyższej definicji PWN, na rynek pracy składają się obok pracowników i pracodawców, również instytucje publiczne, przepisy i normy prawne, które wzajemnie na siebie oddziałują, przez co kreują pewną rzeczywistość, w efekcie czego dochodzi do zjawisk ekonomicznych takich jak zatrudnienie, czy bezrobocie. Z kolei z innej perspektywy rynek pracy w ujęciu ekonomicznym jest wyrażany jako „wzajemne relacje między podażą pracy a popytem na pracę”¹¹. Oznacza to, że na rynku pracy obserwuje się, jak wzajemnie dochodzi do oddziaływań jakościowych i ilościowych cech charakteryzujących wyznaczniki rynku. W efekcie wzajemnego oddziaływania, popyt i podaż spotykają się w konkretnym miejscu i czasie, najczęściej tworząc równowagę¹².

Na podstawie przytoczonych definicji, można zauważyć, że pojęcia rynku pracy oraz imigracji zarobkowej są ze sobą stosunkowo zbliżone i wzajemnie na siebie oddziałują, bowiem bez sprawnie funkcjonującego i atrakcyjnego rynku

---

⁸ D. Klimek, *Funkcja ekonomiczna migracji zarobkowej z Ukrainy do Polski*, Politechnika Łódzka Monografie, Łódź 2015, s. 16.

⁹ A. Górny, P. Kaczmarczyk, *Uwarunkowania i mechanizmy migracji zarobkowych w świetle wybranych koncepcji teoretycznych*, Instytut Studiów Społecznych, UW, 2003.

¹⁰ Polskie Wydawnictwo Naukowe, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/rynek-pracy;3970479.html>, dostęp: (27.05.2022).

¹¹ A. Słocińska, *Czynniki Społeczno-Cywilizacyjne Zmieniające Współczesny Rynek Pracy – Ujęcie Interpretatywne*, Politechnika Częstochowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013, s. 153-161.

¹² I. Lichniak, *Zmiany na rynku pracy w Polsce w okresie transformacji*. Instytut Funkcjonowania Gospodarki Narodowej, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 1995, s. 9.

pracy nie wystąpi zjawisko imigracji zarobkowej, jak i bez imigracji zarobkowej trudno mówić o atrakcyjnym rynku pracy.

Warto zauważyć, że sytuacja cudzoziemców na rynku pracy może być różnorodna, a czynniki wpływające na wynagrodzenie otrzymywane przez imigrantów za prace sprowadzają się do: wykształcenia i umiejętności, znajomości języka, znajomości lokalnej kultury i zwyczajów oraz rzetelności wykonywanej pracy¹³. Z tego powodu nie wszyscy migranci są równie wynagradzani za swoją pracę w stosunku do ludności lokalnej, co może budować frustrację, poczucie wykluczenia oraz nasilenie się braku asymilacji, co w dalszej perspektywie może skutkować ubóstwem¹⁴. Ubóstwo, z kolei, może doprowadzić do postaw ekstremistycznych¹⁵, w szczególności, jeżeli dotyczy potomstwa imigrantów, które musi mierzyć się z takimi samymi problemami co ich rodzice, pomimo, że kraj w którym mieszkają, jest również krajem w którym się urodzili i spędzili całe życie.

Z drugiej strony badania sugerują, że wyrównywanie płac pomiędzy imigrantami, a ludnością lokalną jest silnie skorelowane z poziomem asymilacji w związku z czym zjawisko zachodzi w czasie¹⁶. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że proces wyrównywania wynagrodzeń imigrantów i ludności lokalnej, może wynikać z dwóch czynników, z których jednym jest wcześniej wspomniana asymilacja, natomiast drugim obniżenie wynagrodzeń ludności lokalnej¹⁷.

3. Cel, zakres i metoda badań

Celem badania było scharakteryzowanie sylwetki imigranta na Polsce w latach 2010-2022. Analizie poddano zasoby cudzoziemców na polskim rynku pracy. Dane statystyczne wykorzystane w badaniu zostały zaczerpnięte z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, bazy danych dotyczących migracji

---

¹³ S. Pemberton, J. Phillimore, D. Robinson, *Causes and experiences of poverty among economic migrants in the UK*, IRiS Working Paper Series No.4/2014, s. 11-12.

¹⁴ Tamże, s. 12-13.

¹⁵ J. Mazurczak, *Radykalizacja jako proces prowadzący do ekstremizmu i terroryzmu*, *Miscellanea Anthropologica et Sociologica* 2020, 21(2): 45-73.

¹⁶ R.L. Lalonde, R.H. Topel, *Economic Impact of International Migration and the Economic Performance of Migrants*, *Handbook of Population and Family Economics*, Elsevier Science B.V., 1997, s. 828-829.

¹⁷ J. A. Phillips, D. S. Douglas, *The new labor market: Immigrants and wages after IRCA*, *Demography*, volume 36, Issue 2, 1999, s. 233-246.

Urzędu do Spraw Cudzoziemców¹⁸, Banku Danych Makroekonomicznych Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Statystycznych ZUS oraz Banku Danych Statystycznych ONZ.

Badanie zakładało analizę danych empirycznych pozyskanych z wcześniej wymienionych instytucji publicznych ze szczególnym naciskiem na niżej wskazane wskaźniki i mierniki:

- liczba wydanych aktualnych pozwoleń przez uprawnione organy, na wszystkie rodzaje pobytów w tym z wyszczególnieniem obywatelstwa, wieku, płci i województwa wydania pozwolenia;
- liczba osób zatrudnionych w gospodarce narodowej ogółem;
- liczba osób o obywatelstwie innym niż polskie pracujących i odprowadzających składki ZUS;
- wielkość PKB w PLN w cenach stałych względem roku 2015.

Analizy statystycznej dokonano za pośrednictwem podstawowych narzędzi, do których należą:

- analiza wzrostu procentowego okres do okresu oraz średnioroczne tempo wzrostu na przestrzeni badanego przedziału czasowego dla danych dotyczących liczby cudzoziemców;
- analiza struktury w badanym okresie dla:
  - wybranych narodowości wśród liczby imigrantów ogółem;
  - legalnie pracujących cudzoziemców w stosunku do wszystkich pracujących ogółem;
  - cudzoziemców w wieku produkcyjnym w stosunku do ogółu imigrantów;
  - kobiet i mężczyzn w stosunku do ogółu populacji imigrantów;
- analiza korelacji Pearsona dla przyrostu PKB oraz przyrostu ilości cudzoziemców w Polsce.

4. Wyniki badań

Lata 2010-2022, to czas charakteryzujący się okresem stabilnego wzrostu gospodarczego, z wyjątkiem roku 2020, w którym wprowadzono covidowe lockdowny.

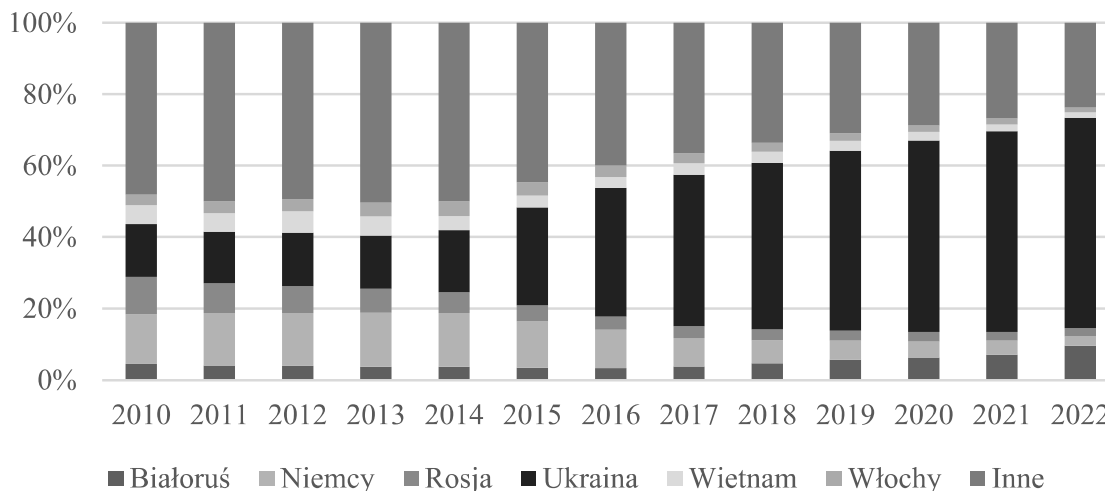
W dużym stopniu stabilny rozwój przyczynił się do umocnienia pozycji gospodarczej Polski na arenie międzynarodowej. Rozwijająca się gospodarka potrzebowała zasobów pracy, aby w dalszym ciągu utrzymać tendencje rozwojową¹⁹, w efekcie w trakcie 12 lat, polski rynek pracy zaczął odczuwać niedobory siły roboczej. Wzrost wynagrodzeń wynikający z zapotrzebowania na zasoby

---

¹⁸ Urząd do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/>, dostęp: (27.05.2022).

¹⁹ A. Alesina, D. Rodrik, *Distributive politics and economic growth*, Quarterly Journal of Economics, 1994, Volume 109, Issue 2, s. 465-490.

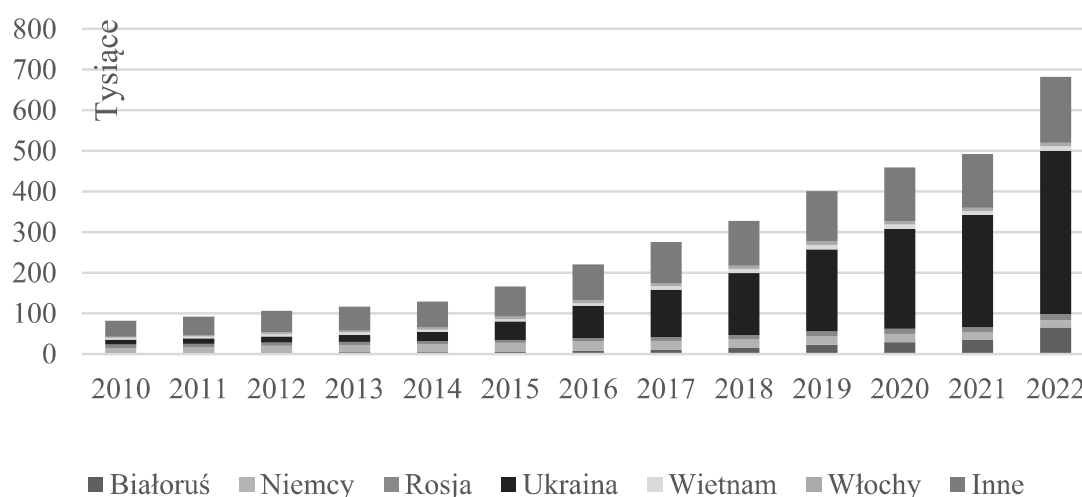
ludzkie, spowodował, że krajowy rynek pracy stał się atrakcyjny dla imigrantów. W związku z czym w latach 2010-2022, odnotowano silny przyrost liczby cudzoziemców w Polsce.

Rys. 1. Udziały wybranych narodowości wśród liczby ważnych pozwoleń na pobyt cudzoziemców ogółem 2010-2022 wg Urzędu do Spraw Cudzoziemców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, (dostęp: 24.02.2023)

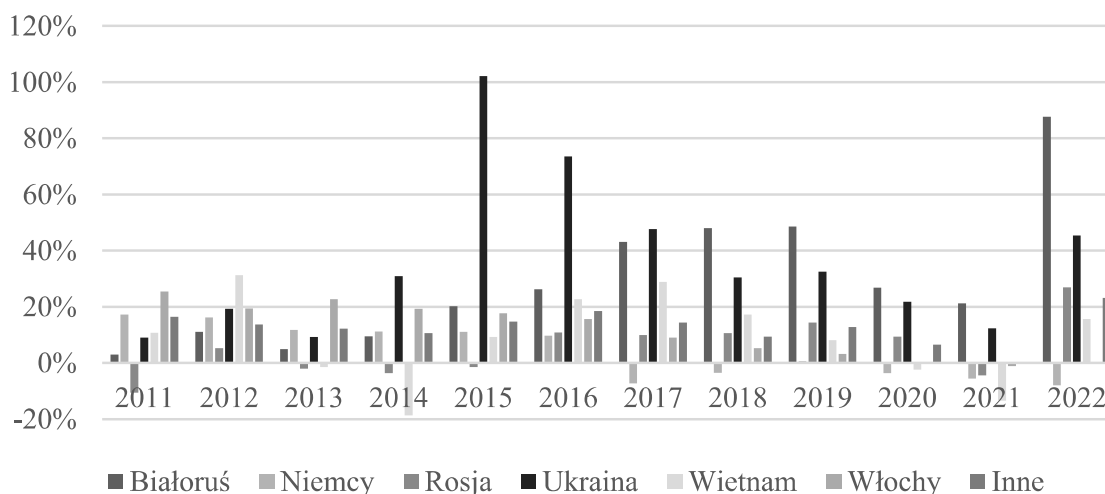
Rysunek 1, prezentuje udziały najbardziej licznych narodowości wśród liczby cudzoziemców ogółem w latach 2010-2022. Do najliczniejszych narodowości wśród cudzoziemców w Polsce należą Ukraińcy, Białorusini, Niemcy, Rosjanie, Wietnamczycy i Włosi. Można zauważyć, że praktycznie w każdym badanym roku, największy udział stanowili Ukraińcy, będący najliczniejszą grupą cudzoziemców w Polsce, natomiast drugie miejsce przez większość badanego okresu (2010-2018), zajmowali Niemcy, a od 2019 roku Białorusini. Ponadto najbardziej widoczny wzrost odnotowano w przypadku cudzoziemców z Ukrainy, których udział na przestrzeni badanego okresu zwiększył się niemal czterokrotnie. Intensywny wzrost, na przestrzeni analizowanego okresu, obywateli Ukrainy wśród liczby imigrantów w Polsce, może być spowodowany bliskością geograficzną i kulturową Polski i Ukrainy oraz w szczególności sytuacje kryzysowe występujące w Ukrainie w ostatnim piętnastoleciu.

Rys. 2. Nominalna liczba ważnych pozwoleń na pobyt w Polsce wg narodowości w latach 2010-2022 wg Urzędu do Spraw Cudzoziemców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, (dostęp: 24.02.2023)

Rysunek 2, przedstawia nominalną liczbę cudzoziemców w Polsce z podziałem na narodowości. Jak można zauważyć, Ukraińcy stanowią największą grupę imigrantów, zwiększając swoją liczebność prawie dziesięciokrotnie od roku 2015, tj. roku po pierwszym kryzysie ukraińskim, do roku 2022. Natomiast w związku z pełnoskalową inwazją Rosji na Ukrainę, liczba obywateli tego państwa w Polsce, którzy otrzymali pozwolenie na pobyt, wzrosła o około 1,5 krotnie. Warto również odnotować, że w związku z niestabilną sytuacją polityczną na wschodzie Europy, do Polski napłynęło również stosunkowo dużo osób z Białorusi, w latach 2021-2022 ich liczba zwiększyła się niemal dwukrotnie z około 35 tys. osób w 2021, do 65 tys. w 2022 r. Liczba imigrantów pozostałych narodowości jest w zasadzie marginalna w porównaniu do łącznej liczby Białorusinów i Ukraińców w Polsce. Na podstawie wykresu można również wywnioskować tendencję wzrostową, co może sugerować, że w kolejnych latach liczba imigrantów w Polsce będzie się dalej dynamicznie zwiększać, w szczególności uwzględniając fakt, że łączna liczba cudzoziemców w Polsce w 2010 roku wynosiła niecałe 100 tys. osób, natomiast w 2022 r. było to już około 700 tys., tj. siedmiokrotny wzrost w przypadku osób, które otrzymały prawo pobytu. Również w tym samym okresie średnioroczne tempo wzrostu kształtowało się na poziomie 19,31%, co wskazuje na bardzo dynamiczny przyrost ilości imigrantów w Polsce.

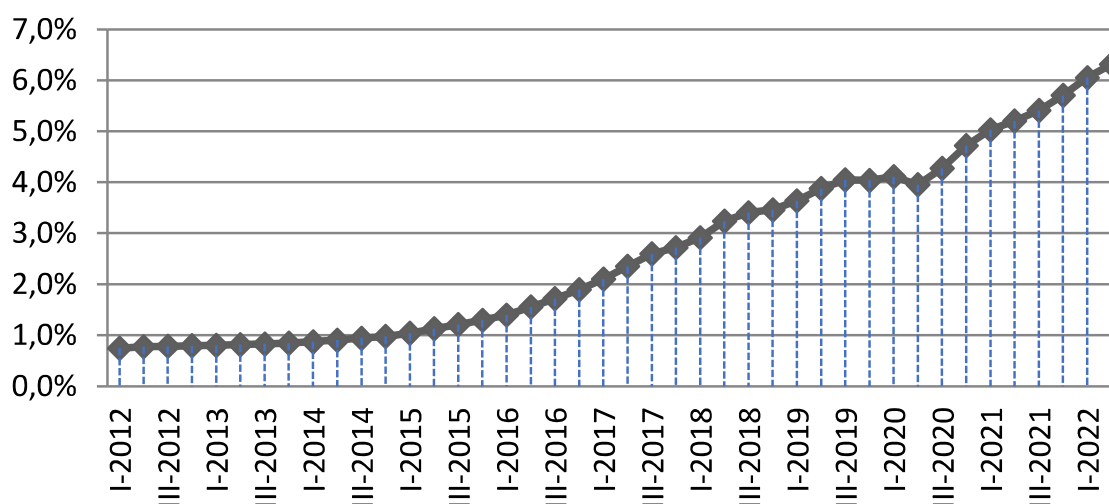

Rys. 3. Przyrost procentowy rok do roku wybranych grup cudzoziemców 2011-2022 wg Urzędu do Spraw Cudzoziemców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, (dostęp: 24.02.2023)

Rysunek 3, przedstawia procentowe przyrosty rok do roku grup narodowościowych w Polsce w latach 2011-2022. Na podstawie analizy wykresu można zauważyć, że do największego wzrostu cudzoziemców doszło w roku 2015 i 2022, gdzie liczba cudzoziemców z Ukrainy (2015) praktycznie się podwoiła, natomiast w 2022 wzrosła o niemal 50%. Z drugiej strony w 2022 r. liczba cudzoziemców z Białorusi powiększyła się o niemal 90%. Pozostałe lata również charakteryzują się stosunkowo silnymi przyrostami liczby cudzoziemców z wschodniej granicy. Warto zwrócić uwagę, że jedyna znacząca grupa narodowościowa odnotowująca ujemne przyrosty po 2015 r. to Niemcy, których liczba maleje w przedziale od 0 do -5% rocznie. Wartość przyrostu imigrantów ogółem, w ciągu 11 lat, waha się w przedziale od 10 do 30% rocznie, co wskazuje na bardzo silny przyrost nominalnej liczby imigrantów w Polsce. Z danych przedstawionych na wykresie można również zauważyć, że najszybciej powiększającą się grupą cudzoziemców w latach 2011-2022 byli Ukraińcy, Białorusini oraz Rosjanie, tj. grupy ludności słowiańskiej stosunkowo bliskie Polsce kulturowo oraz lingwistycznie. Silne przyrosty imigrantów z tych państw najprawdopodobniej spowodowane są częściowo ze sobą powiązаныmi wydarzeniami, jak w przypadku: Ukrainy, wojny (Donbas, aneksja Krymu i pełnoskalowa agresja Rosji); Białorusi, obowiązujący reżim polityczny; Rosji, ucieczka przed przymusową służbą wojskową „mobilizacją”.

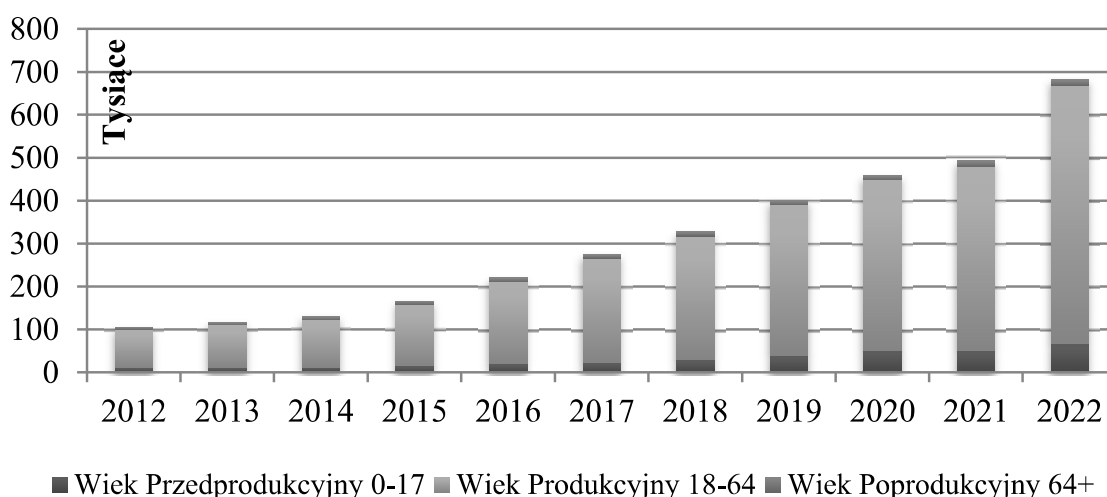

Rys. 4. Procentowy udział obcokrajowców wśród wszystkich pracujących kwartalnie (2012-2022)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych statystycznych ZUS i Banku Danych Makroekonomicznych (dostęp: 24.02.2023)

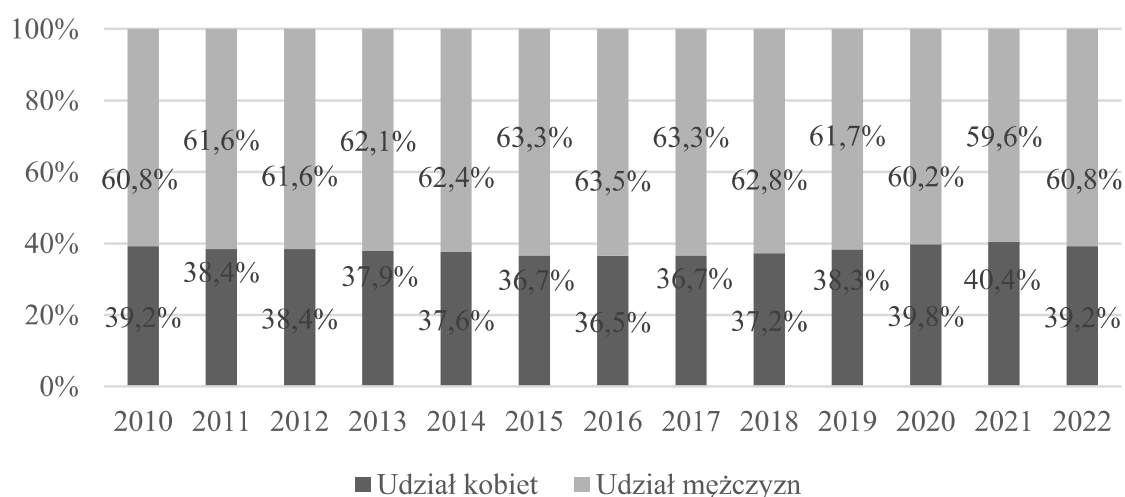
Rysunek 4, ilustruje udziały pracujących cudzoziemców, w stosunku do ogólnej liczby pracujących na polskim rynku pracy w latach 2012-2022. Jak można zauważyć na wykresie udziały cudzoziemców do III kwartału 2015 rosły stosunkowo powoli, oscylując w granicach 1%. Następnie widoczny jest dosyć silny wzrost od początku 2016 roku aż do II kwartału 2020 roku, gdzie udziały wynosiły 4%, co oznacza czterokrotny wzrost w przeciągu 4 lat. Warto zauważyć, że w okresie wprowadzenia obostrzeń gospodarczych związanych z pandemią koronawirusa w II kwartale 2020 r., udział cudzoziemców wśród ogólnej liczby pracujących w Polsce chwilowo nieznacznie zmalał z poziomu 4,11% (poprzedni kwartał) do 3,95%, aby wrócić do poziomu 4,27% w kwartale III 2020 roku. Po zakończeniu „twardych lockdownów” roku 2020, tendencja wzrostowa udziału pracujących cudzoziemców wśród wszystkich pracujących w gospodarce narodowej powróciła na ścieżkę wzrostu sprzed pandemii, osiągając niemal 6,5% w II kwartale 2022 r. W tym samym okresie średnioroczne tempo wzrostu udziału cudzoziemców wśród wszystkich pracujących w Polsce wynosiło 5,34%, co również sugeruje dynamiczny wzrost znaczenia imigrantów na rynku pracy. Silne wzrosty liczebności imigrantów w Polsce, nie są najprawdopodobniej wyłącznie efektem niestabilności politycznej za wschodnią granicą, ale również prawie nieprzerwanego rozwoju gospodarczego, który sprawia, że kraj staje się coraz bardziej atrakcyjnym miejscem do osiedlania się i podejmowania pracy.

Rys. 5. Grupy wiekowe w populacji cudzoziemców ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, (dostęp: 24.02.2023)

Na rysunku 5, przedstawione są udziały grup cudzoziemców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), wieku produkcyjnym (18-64 lat) oraz w wieku poprodukcyjnym (+64 lat). Największy udział wśród ogólnej liczby cudzoziemców stanowią osoby w wieku produkcyjnym, dotyczy to wszystkich lat w badanym okresie pomiędzy 2010-2022. Ponadto liczba osób w wieku produkcyjnym zwiększyła się z 68 tys. w roku 2010, do 600 tys. w roku 2022, co oznacza niemal 10-krotny wzrost tej grupy wiekowej na przestrzeni badanego okresu. Na wykresie również występuje widoczny wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, których populacja w roku 2010 wynosiła ponad 9 tys. osób, natomiast w roku 2022 stanowiła już ponad 67 tys. osób, co przekłada się w przybliżeniu na 7,5-krotny wzrost na przestrzeni 12 badanych lat. Dla danych przedstawionych na wykresie również obliczono średnioroczne tempo wzrostu względem osób w wieku przedprodukcyjnym (18,08%), produkcyjnym (19,84%) oraz wieku poprodukcyjnym (11,07%). Jak można zauważyć, we wszystkich badanych przedziałach wiekowych występuje stosunkowo silny średni przyrost, jednakże najszybciej zwiększa się liczba osób w wieku produkcyjnym, czyli potencjalnej siły roboczej. Warto również zwrócić uwagę, że średni przyrost osób w wieku przedprodukcyjnym i osób w wieku produkcyjnym, jest zdecydowanie silniejszy niż w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym. Co w ostatecznym rachunku, może między innymi pozytywnie wpłynąć na system ubezpieczeń społecznych. Dane przedstawione na rysunku 5, mogą sugerować, że imigranci w wieku produkcyjnym najprawdopodobniej sprowadzają do Polski swoje rodziny lub decydują się na potomstwo, co może tłumaczyć szybszy przyrost osób w wieku przedprodukcyjnym, niż poprodukcyjnym.

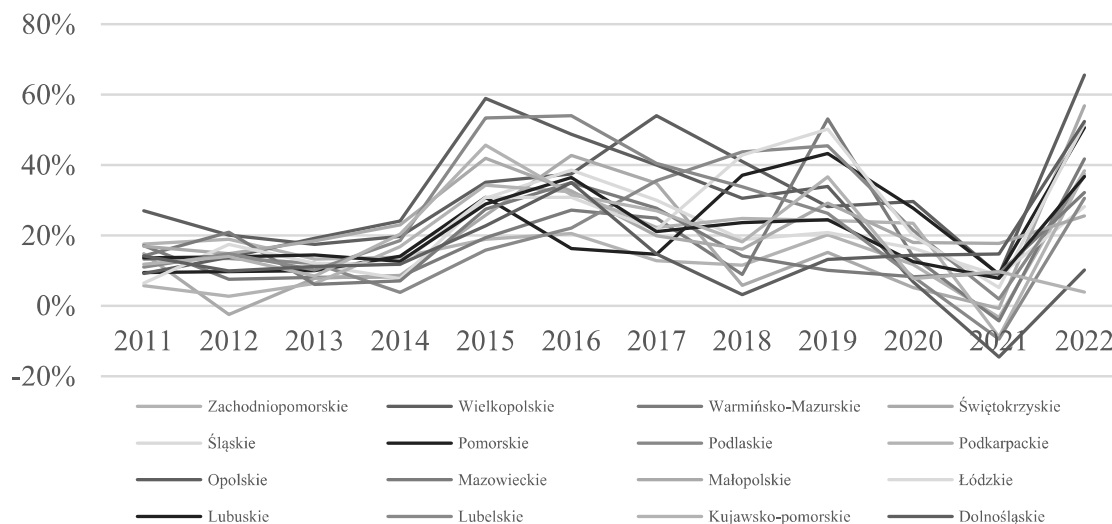
Rys. 6. Udziały kobiet i mężczyzn wśród populacji cudzoziemców ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, (dostęp: 24.02.2023)

Rysunek 6, jest zilustrowaniem udziałów kobiet i mężczyzn wśród populacji cudzoziemców na przestrzeni lat 2010-2022. Można zauważyć, że pomiędzy rokiem 2010, a 2022 liczba mężczyzn zawsze przewyższała liczbę kobiet w stosunkowo podobnych proporcjach 3:2, co oznacza, że na przestrzeni badanych lat, w ogólnej populacji cudzoziemców na 3 mężczyzn przypadało zawsze około 2 kobiety. Co stanowi o tym, że częściej mężczyźni zmieniają kraj zamieszkania niż kobiety, najprawdopodobniej w poszukiwaniu lepszego życia, aby w następnej kolejności sprowadzić swoje rodziny. Przewaga mężczyzn nad kobietami, może również wynikać z chęci uniknięcia przymusowego powołania do służby wojskowej, w szczególności w okresach niestabilności i wojny.

Rysunek 7, prezentuje dynamikę wzrostu rok do roku liczby cudzoziemców w 16 województwach w latach 2011-2022. Jak można odczytać z wykresu, silne wahania w województwach występują praktycznie symultanicznie. Natomiast wartości przyrostów kształtują się pomiędzy 10, a 60% rocznie, z wyjątkiem roku 2021, gdzie najprawdopodobniej w związku z pandemią, w województwach opolskim, podkarpackim, lubelskim oraz lubuskim odnotowano ujemne przyrosty, osiągające maksimum -15% w województwie opolskim. Z kolei rok później w 2022, wystąpił dynamiczny przyrost we wszystkich województwach, a w szczególności w woj. wielkopolskim +65%, woj. świętokrzyskim +55% i woj. dolnośląskim +52% rok do roku, na co w pewności miał wpływ konflikt w Ukrainie. Silne spadki w woj. opolskim, podkarpackim, lubelskim oraz lubu-

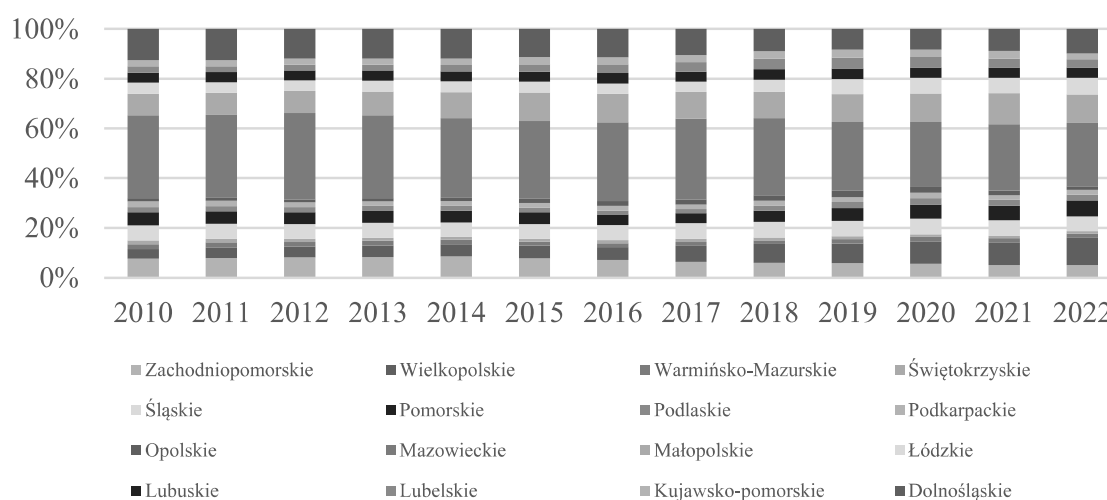
skim mogą być spowodowane mniejszym potencjałem gospodarczym tych obszarów, przez co w okresie pandemii COVID-19, imigrantom trudniej było znaleźć lub utrzymać pracę, przez co byli zmuszeni do przeprowadzki.

Rys. 7. Przyrosty procentowe ważnych pozwoleń na pobyt dla cudzoziemca wg miejsca wydania w latach 2011-2022 wg Urzędu do Spraw Cudzoziemców

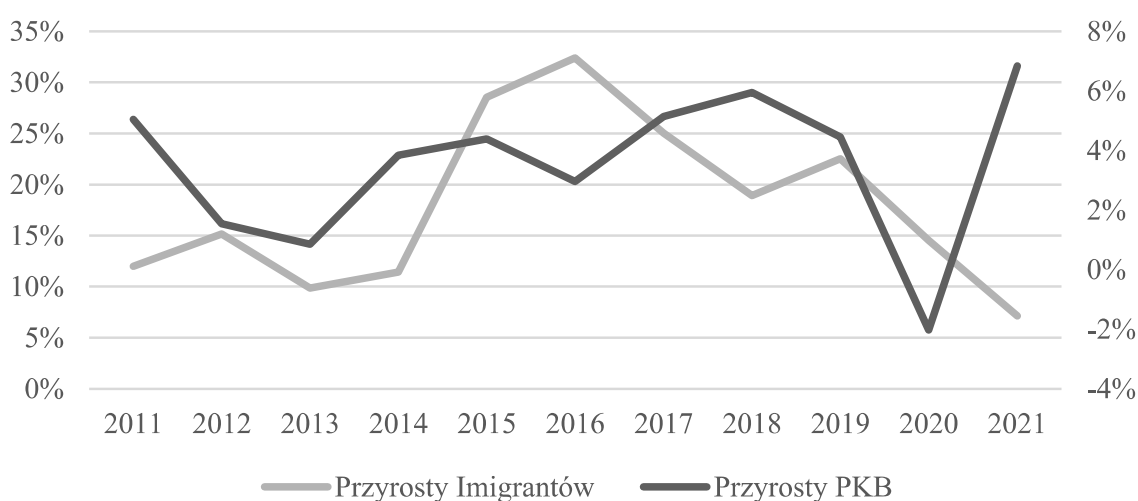
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, (dostęp: 24.02.2023)

Rysunek 8, ilustruje strukturę ważnych pozwoleń na pobyt cudzoziemca względem 16 województw w stosunku do ogółu w latach 2010-2022. Jak można odczytać z wykresu, największa część imigrantów zamieszkuje województwo mazowieckie, najprawdopodobniej Warszawę, jest to około $\frac{1}{4}$ wszystkich cudzoziemców w Polsce. Z kolei na drugim miejscu z udziałem do 11,4% w 2022 roku znajduje się woj. małopolskie, a na trzecim woj. wielkopolskie z udziałem 11%. Warto zauważyć, że migranci najczęściej wybierają na miejsca swojego pobytu województwa w których znajdują się większe aglomeracje miejskie jak Warszawa, Kraków czy Poznań, co stwarza lepsze możliwości podjęcia pracy, edukacji, czy też rozwoju osobistego. Tendencja migracji do województw z dużymi ośrodkami miejskimi, jest widoczna nie tylko w 2022 r., ale praktycznie w całym badanym okresie.

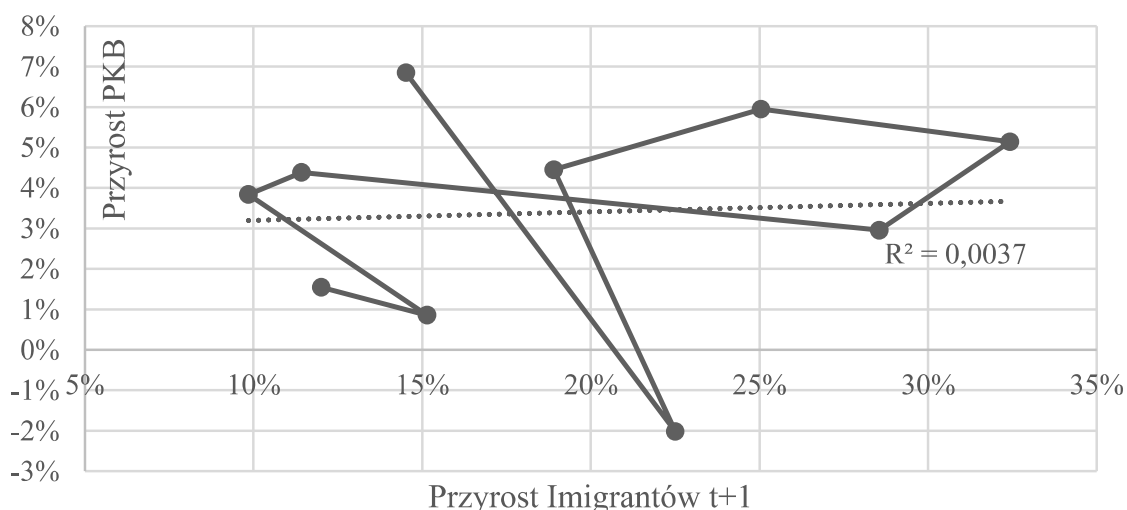
Rys. 8. Struktura ważnych pozwoleń na pobyt dla cudzoziemców wg miejsca wydania w latach 2010-2022 względem ogółu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, (dostęp: 24.02.2023)

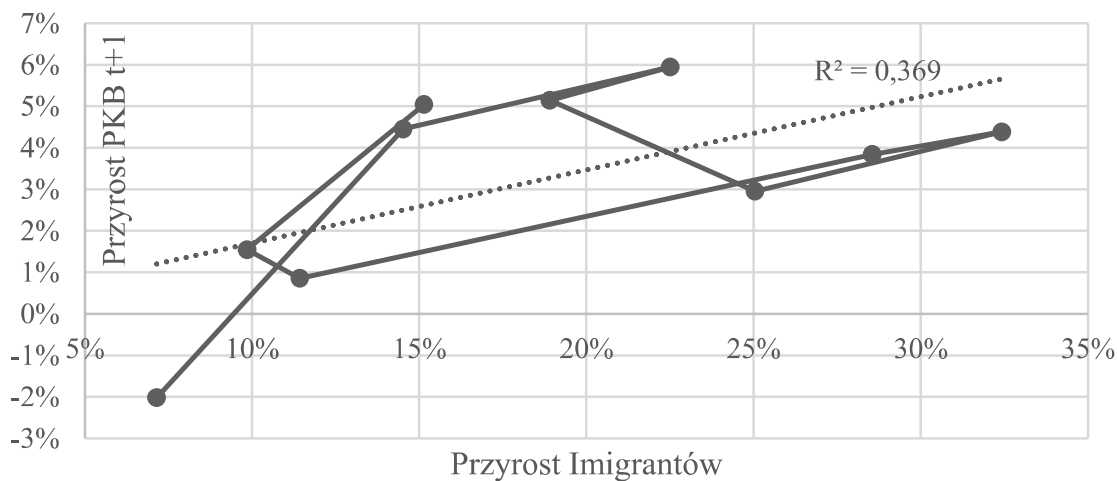
Rys. 9. Przyrost rok do roku ilości imigrantów i PKB w walucie krajowej w cenach stałych (2015) w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, i bazy danych statystycznych ONZ <https://unstats.un.org/unsd/snaama/Index> (dostęp: 24.02.2023)

Rys. 1. Przyrost rok do roku liczby imigrantów t+1 i PKB w walucie krajowej w cenach stałych (2015) w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, i bazy danych statystycznych ONZ <https://unstats.un.org/unsd/snaama/Index> (dostęp: 24.02.2023)

Rys. 2. Przyrost rok do roku ilości imigrantów i PKB w walucie krajowej w cenach stałych (2015) t+1, w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bazy danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/statystyki>, i bazy danych statystycznych ONZ <https://unstats.un.org/unsd/snaama/Index> (dostęp: 24.02.2023)

Sytuacja przedstawiona na wykresach (rys. 9, 10 i 11), ilustruje konfigurację zależności procentowego przyrostu rok do roku liczby imigrantów w Polsce oraz wielkości PKB w PLN w cenach stałych względem roku 2015. Rysunek 9, zestawia ze sobą przyrosty imigrantów i PKB w tych samych latach. Jak można wywnioskować, zależność na wykresie praktycznie nie jest widoczna, co potwierdza wskaźnik korelacji Pearsona, wynoszący 0,09 dla tego zbioru danych. Oznacza to, że wzrost liczby imigrantów w danym roku bardzo słabo wpływa na przyrost PKB w tym samym roku. Sytuacja wygląda stosunkowo podobnie (rys. 10) w przypadku uwzględnienia, opóźnionego o jeden rok, wpływu przyrostu migrantów na przyrost PKB w cenach stałych, gdzie współczynnik korelacji Pearsona wynosi 0,06. Otrzymany wynik wsp. korelacji Pearsona w stosunku do danych zaprezentowanych na rysunku 10, można interpretować, jako że napływ imigrantów w roku poprzednim, w nikłym stopniu wpływa na wzrost PKB w roku następującym. Z drugiej strony (rys. 11), przedstawia sytuację odwrotną do (rys. 10), obrazując przyrost liczby imigrantów oraz opóźniony przyrost PKB o jeden rok. W odróżnieniu od (rys. 9 i 10), na (rys. 11), jest widoczna zależność analizowanych danych, co potwierdza wartość wsp. korelacji Pearsona dla tego zbioru, wynoszący 0,61, co można interpretować jako stosunkowo silną zależność. Sugerującą, że wraz ze wzrostem PKB w roku poprzednim, występuje wzrost liczby imigrantów w roku następującym. Analiza danych przedstawionych na wykresach (rys. 9, 10 i 11), sugeruje, że wielkość imigracji do Polski jest uzależniona od wielkości przyrostu PKB w roku poprzednim oraz to, że liczba imigrantów w Polsce bardzo słabo wpływa na przyrost polskiego PKB.

5. Wnioski i podsumowanie

Analizując dane statystyczne można zauważyć, że sytuacja cudzoziemców w Polsce jest dynamiczna. Przeprowadzone badania pokazują, że gospodarka, jak i rynek pracy, stoją przed wielką szansą zdynamizowanego rozwoju związanego z napływem nowej siły roboczej. Napływ cudzoziemców do Polski jest znaczącą szansą na rozwiązanie problemów demograficznych kraju, w tym: zastępowalności pokoleń, systemu ubezpieczeń emerytalnych oraz kadrowych, np. w branżach specjalistycznych jak ochrona zdrowia. Aby wykorzystać szanse związane z napływem cudzoziemców, Polskie władze powinny robić wszystko co możliwe, w celu zapewnienia jak najlepszych warunków przybyłym cudzoziemcom, tak aby zachęcić ich do pozostania w kraju.

Przeprowadzone badania i własne obserwacje dotyczące analizowanego zagadnienia, pozwoliły na określenie następujących wniosków:

- liczba cudzoziemców na polskim rynku pracy znacząco wzrosła, w szczególności osób z obywatelstwem ukraińskim, których liczba się zwiększyła w badanym okresie ponad 20-krotnie. Na takie zjawisko z pewnością składa się kilka czynników, a do podstawowych należą: wzrost atrakcyjności polskiego rynku pracy i polskiej gospodarki w oczach cudzoziemców, pochodzących głównie ze wschodu oraz schronienie przed niebezpieczeństwem dla życia i zdrowia związanym z działaniami wojennymi w Ukrainie;
- udziały pracujących cudzoziemców w stosunku do wszystkich pracujących stopniowo się zwiększały, co świadczy o zachodzeniu powolnego procesu zmian w zasobach siły roboczej w polskiej gospodarce;
- w związku z napływem cudzoziemców, niwelowany jest problem ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce, w szczególności w kontekście migracji, po agresji Rosji na Ukrainę w 2022 r.;
- głównymi ośrodkami napływu cudzoziemców do Polski, są państwa za wschodniej granicy, w tym Ukraina, Białoruś i Rosja, łącznie odpowiadające za 61% populacji cudzoziemców w Polsce. Takie zjawisko może być uznane za korzystne w związku z małymi różnicami kulturowymi w stosunku do Polski. Co za tym idzie, możliwa jest łatwiejsza asymilacja wyżej wymienionych grup cudzoziemców w polskim społeczeństwie;
- cudzoziemcy napływający do Polski to głównie osoby w wieku produkcyjnym 87% (2022), co korzystnie wpływa na rozwój gospodarki kraju, która jeszcze kilka lat wcześniej odnotowała duży odpływ siły roboczej do państw Europy Zachodniej. Migranci w wieku produkcyjnym również przynoszą korzyści dla system emerytalnego z powodu ilości nowych składek wpłacanych na jego poczet;
- w populacji cudzoziemców na 3 mężczyzn przypadają jedynie 2 kobiety, co świadczy o fakcie, że do kraju przybywali w przewadze mężczyźni poszukujący pracy. Pozytywnym aspektem może być fakt, że przewaga mężczyzn prawdopodobnie świadczy o tym, że w najbliższej perspektywie, będą oni skłonni sprowadzić do Polski swoje rodziny, co może przełożyć się w dalszej kolejności na wzmożony napływ nowych osób;
- wzrost gospodarczy, zachęca imigrantów do podejmowania pracy w Polsce, natomiast zwiększająca się liczba cudzoziemców w kraju nie koniecznie silnie wpływa na dynamikę PKB.

Podsumowując, w wyniku przeprowadzonych badań udało się przedstawić sylwetkę typowego imigranta w Polsce i jego potencjalny wpływ na gospodarkę i rynek pracy. Imigranci w Polsce to najczęściej mężczyźni w wieku produkcyjnym pochodzenia słowiańskiego, w większości Ukraińskiego, wybierający jako miejsce do życia i pracy województwa o wysokim potencjale ekonomicznym, jak woj. mazowieckie, małopolskie, wielkopolskie, czy dolnośląskie. Najczęściej powodem przybycia do Polski, była chęć podjęcia pracy (przed wydarzeniami z lutego 2022 r.), natomiast od 2022 r. imigrację do Polski skumulowała chęć zapewnienia bezpieczeństwa sobie i rodzinie.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

Alesina A., Rodrik D., *Distributive politics and economic growth*, Quarterly Journal of Economics, 1994, Volume 109, Issue 2, s. 465-490.

Arango J., *Explaining migration: A critical view*, International Social Science Journal, Volume 52, Issue 165, 2000, s. 283-296.

Edo A., *The impact of immigration on the labor market*, Journal of Economic Surveys, 33(3), 2019, s. 922-948.

Górny A., Kaczmarczyk P., *Uwarunkowania i mechanizmy migracji zarobkowych w świetle wybranych koncepcji teoretycznych*, Instytut Studiów Społecznych, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2003.

Kaivan D., *Networks in the modern economy: Mexican migrants in the U.S. Labor market*, Quarterly Journal of Economics, Volume 118, Issue 2, 2003, s. 549-599.

Klimek D., *Funkcja ekonomiczna migracji zarobkowej z Ukrainy do Polski*, Politechnika Łódzka, Łódź 2015.

Lalonde R.L., Topel R.H., *Economic Impact of International Migration and the Economic Performance of Migrants*, Handbook of Population and Family Economics, Elsevier Science B.V., 1997.

Lichniak I., *Zmiany na rynku pracy w Polsce w okresie transformacji*, Instytut Funkcjonowania Gospodarki Narodowej, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 1995.

Mazurczak J., *Radykalizacja jako proces prowadzący do ekstremizmu i terroryzmu*, Miscellanea Anthropologica et Sociologica 2020, 21(2), Gdańsk 2020.

Pemberton S., Phillimore J., Robinson D., *Causes and experiences of poverty among economic migrants in the UK*, IRiS Working Paper Series No.4/2014, Birmingham 2014.

Phillips J. A., Douglas D. S., *The new labor market: Immigrants and wages after IRCA*, Demography, volume 36, Issue 2, 1999, s. 233-246.

Sassen-Koob S., *Labor Migrations and the New International Division of Labor*, SUNY series in the Anthropology of Work, 1984.

Słocińska A., *Czynniki społeczno-cywilizacyjne zmieniające współczesny rynek pracy – ujęcie interpretatywne*, Politechnika Częstochowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013.

Inne

Bank Danych Lokalnych GUS, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/845,pojecie.html>, dostęp: (01.10.2021).

Biuro Komisarza ds. Uchodźców ONZ, <https://www.unhcr.org/pl/>, dostęp: (27.05.2022).

Departament Statystyki i Prognoz Aktuariatnych. ZUS, *Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych*, Warszawa 2019.

Encyklopedia PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/rynek-pracy;3970479.html>, dostęp: (10.01.2021).

Urząd do Spraw Cudzoziemców, <https://migracje.gov.pl/>, dostęp: (27.05.2022).